

MİLLİYETÇİ HAREKET PARTİSİ
ARAŞTIRMA GELİŞTİRME MERKEZİ

2005 YILI
İLERLEME RAPORU VE
KATILIM ORTAKLIĞI BELGELERİ

SİYASİ KRİTERLER ÇERÇEVESİNDE

- **Talep ve dayatmalar**
- **AB'nin Türkiye hakkında dikkat çeken tespitleri**

KASIM 2005

GİRİŞ

9 Kasım 2005'te 2005 Türkiye İlerleme Raporu, Katılım Ortaklığı Belgesi ve Strateji Belgesi yayınlanmıştır. Hazırlanan bu çalışma iki bölümden müteşekkildir. İlk bölümde bu belgelerle ilgili olarak Genel Başkanımız Sayın Dr. Devlet Bahçeli'nin 11 Kasım 2005 tarihinde yaptığı basın toplantısında yaptığı değerlendirmeler özetlenmiştir. Çalışmanın ikinci kısmında ise İlerleme Raporu ve Katılım Ortaklığı Belgesinde yer alan Türkiye ile ilgili AB değerlendirme ve tespitlerinde dikkat çeken hususlar yer almaktadır.

9 Kasım 2005 günü açıklanan AB belgelerinde Türkiye'ye yöneltilen talep ve dayatmalar *

1. Azınlık hakları

İlerleme Raporu'nun azınlık hakları bölümünün hemen girişinde Türkiye'de Lozan Antlaşmasında yer alan azınlıklar dışında, azınlık sayılması gereken topluluklar olduğu vurgulanmaktadır. Bu çerçevede kültürel haklar ön plana çıkarılmakta ve şu konular Türkiye'nin adım atması gereken hususlar olarak önümüze getirilmektedir.

– Birinci talep, Türkiye'nin Birleşmiş Milletler Siyasi, Ekonomik ve Kültürel Haklar sözleşmelerine koyduğu çekincelerin kaldırılmasıyla ilgilidir. Türkiye bu sözleşmelere taraf olurken, azınlıkların eğitim haklarının korunması konusunda çekince koymuştur. Bu çerçevede, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın resmi dilin Türkçe olduğunu ve Türkçeden başka dillerin eğitim ve öğretim kurumlarında Türk vatandaşlarına ana dilleri olarak okutulamayacağı ve öğretilmeyeceğini amir 3. ve 42. maddelerin geçerliliğini sürdüreceğini kayıt altına almıştır. AB bu çekincelerin kaldırılmasını isterken, fiiliyatta Anayasa'nın 3. ve 42. maddelerinin değiştirilmesini talep etmektedir.

– İkinci talep, Kürtçe dâhil Türkçe dışındaki dillerde yayın yapılması ve Kürtçenin öğretilmesi önündeki engellerin kaldırılmasıdır. Bu çerçevede Türkiye'den iki alanda adım atması istenmektedir.

- Birincisi, mahalli radyo ve televizyonların serbestçe ve denetime tabi olmadan Kürtçe yayın yapmalarının önünün açılmasıdır.
- İkincisi, özel kurslar vasıtasıyla Kürtçe öğreniminde karşılaşılan, öğretim programı ve öğretmen atanmasının onaylanması konularındaki

---

* MHP Genel Başkanı Sayın Dr. Devlet Bahçeli'nin 11 Kasım 2005 tarihinde yaptığı basın toplantısında 2005 İlerleme Raporu, Katılım Ortaklığı Belgesi ve Strateji Belgesi hakkındaki tespitleri.

MİLLİYETÇİ HAREKET PARTİSİ-ARAŞTIRMA GELİŞTİRME MERKEZİ

kısıtlayıcı uygulamaların kaldırılması ve devlet okullarında Kürtçenin anadil olarak okutulması için gerekli önlemlerin alınmasıdır. Burada, yine Anayasa'nın 42. maddesinin değişmesi istenmektedir.

Türkiye'de, zaman içinde, ayrı bir milli mensubiyet şuuru yaratılmasını amaçlayan bu yaklaşımda, dil merkezli kültürel hakların bu sürecin ilk adımı olarak ön plana çıkarılması bir tesadüf değildir. Türk vatandaşlarının Türklük bilincini ve mensubiyet şuurunu zayıflatarak, bunun yerine "Türkiyelilik" kimliğinin oluşturulmasında, dil en önemli araç olarak görülmektedir.

Kürtçe kurs ve Radyo/TV yayınları üzerindeki devlet denetiminin tamamen kaldırılmasını amaçlayan AB, şimdi de bir adım daha ileri giderek, Kürtçe'nin resmi devlet okullarında ana dil olarak öğretilmesi ve bunun için Anayasa'nın değiştirilmesi talebiyle karşımıza çıkmıştır.

Türkiye'ye baskı yapılarak adım adım ilerletilmesi öngörülen bu sürecin bir sonraki aşamasında, Türkiye'den başta Kürtçe olmak üzere azınlık dillerinin resmi okullarda, anadilin ötesinde, seçmeli eğitim dili olarak kabul edilmesi istenecektir. Bunun arkasından, bu dillerde eğitimin Türk milli eğitim sistemi içine alınarak resmi statü tanınması Türkiye'nin önüne getirilecektir. Bu sürecin sonunda da, bu azınlık dillerinin Türkçe ile eşit statüde resmi dil olarak kabulü dayatması gelecektir.

2. İlerleme Raporu'nda Türkiye'nin Doğu ve Güneydoğu bölgelerindeki durum, azınlık hakları alt başlığı altında yer almıştır.

→ Bu çerçevede, bölgenin sosyal, ekonomik ve siyasal sorunlarının çözümü için henüz kapsamlı bir siyaset belirlenmediği tespiti yapılmış, buna rağmen Başbakan Erdoğan'ın son Diyarbakır ziyareti ve "Kürt sorunu" olarak tanımladığı sorunun demokratik yollardan çözümü sözü vermesi AB tarafından takdirle karşılanmıştır.

→ Başbakan'ı bu nedenle öven Avrupa Birliği, buna karşılık, teröristlerin cirit attığı bölgedeki güvenlik kuvvetlerinin bunlarla mücadele için aldığı yol kontrolü gibi güvenlik önlemlerini ve bazı durumlarda gösterdiklerini iddia ettiği uygun olmayan tepkileri şikayet konusu yapmıştır.

3. İmralı'daki eli kanlı katilin yeniden yargılanması

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin yeniden yargılanmaya ilişkin kararlarının tam olarak uygulanması talebi teröristbaşına ismen atıf yapılarak Türkiye'nin karşısına getirilmiştir. Bu hususa raporun insan hakları ve azınlıkların korunması başlığı altında yer verilmiş olması, AB açısından utanç verici bir gelişme olmuştur.

Bu çerçevede, Türkiye'nin bu caninin adil yargılanmamasından sorumlu olduğu belirtilmiş ve Türk makamlarının Avrupa Mahkemesinin yeniden yargılama kararının gereğini yerine getirmek için alacağı önlemlerin beklendiği ifade edilmiştir.

Avrupa Birliği, bu tutumuyla, Avrupa Mahkemesinin İmralı katilinin yeniden mahkemeye çıkarılması konusunda tamamen siyasi düşüncelerle aldığı bu hukuk ve ahlak dışı kararın uygulanması için her yola başvuracağını ve bunun ısrarlı takipçisi olacağını bu vesileyle bir kere daha göstermiştir.

4. Türkiye'nin siyasi partiler mevzuatında değişiklik

Bunun amacı da açıktır.

- Avrupa Birliği, etnik bölücülük kimliğiyle siyaset yapma yolunun açılmasını istemektedir.
- Bunun yanı sıra, siyasi partilerin faaliyetlerinde Türkçe dışındaki dilleri kullanmasının önündeki engeller de İlerleme Raporunda tenkit konusu yapılmış ve Kürtçenin bu amaçla kullanımına izin verilmesi istenilmiştir.
- Aynı şekilde, terör örgütünün sivil uzantısı bölücü partilerin Türkiye Büyük Millet Meclisinde temsil edilmesi için yüzde 10 ülke seçim barajının hâlâ kalkmadığı olumsuz bir unsur gibi takdim edilmiştir.

5. Alevi vatandaşlarımızın Sünni olmayan Müslüman topluluk olarak tanımlanması ve gayri Müslim vatandaşlarımıza ilişkin talepler

Bu çerçevede Türkiye'den şu konularda adım atması istenmiştir.

- İlk olarak Ermeni, Rum ve Yahudi cemaatlerine tüzel kişilik tanınacak, gayrimenkulleri üzerinde tasarruf etmelerinin önündeki engeller tamamen kaldırılacak, bu cemaatlere ait vakıflar yasal denetim dışında bırakılacak ve bunlar için gerekli acil yasal düzenlemeler gecikmeksizin yapılacaktır.
- Bunun yanı sıra, Ermeni topluluğu için yeni bir idari düzenleme yapılarak bunun uygulamaya konulması talebi ilk kez Türkiye'nin karşısına getirilmiştir. AB'nin bundan ne kastettiği, bu konuda hükümetin hangi temasları yürüttüğü Türk milleti tarafından bilinmemektedir. Hükümet herhalde Türk kamuoyunu bu konuda aydınlatmak sorumluluğunun gereğini yakında yerine getirecektir. Bu yapılmadığı takdirde, hükümetin gizli görüşmelerle azınlıklara ilişkin pazarlıklar içine girdiği sonucunu çıkarmamızın doğal karşılanması gerekecektir.
- İlerleme Raporu'nda, ayrıca, Türkiye'den Heybeliada Ruhban Okulu'nun açılması, Fener Rum Patrikliğine "ekümenlik" sıfatını kullanmasına izin verilmesi ve kilise yönetimi seçimlerine Türkiye'nin karışmaması istenilmiştir. Ruhban okulu konusunda, Milli Eğitim Bakanı şahit gösterilmiş ve Bakanın okulun kapalı kalmasına karşı olduğunu Ekim 2005'de açıklamasına rağmen, bu konuda hiçbir adım atılmadığı kaydedilmiştir. Hatırlanacağı gibi Milli Eğitim Bakanı söz konusu beyanında "kendisine kalsa, Ruhban Okulu'nu 24 saat içinde açacağını" söylemiştir. Şimdi AB bu sözün gereğini yerine getirmesini AKP'den istemektedir.

MİLLİYETÇİ HAREKET PARTİSİ-ARAŞTIRMA GELİŞTİRME MERKEZİ

– İlerleme Raporu'nda Türkiye'nin karşısına yeni bir talep olarak çıkarılan diğer bir konu da, Yunanistan vatandaşlarının ve Gökçeada'daki Yunan azınlığının gayrimenkulleri üzerindeki kısıtlamaların kaldırılmasıdır. Bu çerçevede, Kıbrıs olayları sonrası Yunanistan'a göç eden Rumların gayrimenkulleri üzerinde alım-satım-devir gibi işlemler yapmalarının ve Gökçeada'daki Yunan azınlığın gayrimenkul satın alması önündeki engellerin kaldırılmasının istenildiği anlaşılmaktadır. Bu konu da ilk defa AB raporunda yer almaktadır. Bu noktada üzerinde durulması gerek husus, Yunan asıllı Türk vatandaşlarının değil, bizatihi Yunanistan vatandaşlarını ilgilendiren bir konunun Türkiye-AB ilişkileri denkleminde sokulmuş olmasıdır.

6. Türkiye'nin milli güvenlik ve ülkenin bölünmez bütünlüğü konusundaki mevzuatını köklü biçimde değiştirmesi

İlerleme Raporunda bu konuda üç istek yer almıştır.

– İlk planda Türklüğü, Türkiye Cumhuriyetini ve devlet organlarını alenen aşağılama fiillerini düzenleyen Türk Ceza Kanunu'nun 301. maddesinin uygulanması ağır biçimde eleştirilmiştir. AB'nin dayatmalarına boyun eğerek Türkiye Cumhuriyeti'nin milli birlik ve bölünmez bütünlüğü aleyhindeki fiilleri ve terör propagandası yapmayı suç olmaktan çıkaran AKP'den, şimdi de Türklüğü aşağılamayı cezalandırmaması istenilmektedir.

– Türkiye'nin milli güvenlik tanımının kapsamının daraltılması istenilmektedir.

– Kuruluş amaçları ve faaliyetleri Anayasa'ya aykırı olan derneklerin tescil edilmesi istenilmektedir. Avrupa Birliği, derneklerin tescilinde Anayasa'da yer alan ülkenin bölünmez bütünlüğü ve laiklik ilkelerinin yorumunun değiştirilmesini ve Anayasa'nın temel ilkelerine aykırı amaçlar için dernek kurulmasına izin verilmesini istemektedir.

7. Kıbrıs

Buna göre,

– Türkiye Kıbrıs Rumlarını bütün Kıbrıs'ın meşru temsilcisi olarak tanıyacak, sahte Rum Cumhuriyeti ile ilişkileri diplomatik ilişki kurulması yönünde normalleştirmek için adımlar atacaktır,

– 1963 Ankara Antlaşması'nı Rumlara da teşmil eden Kıbrıs ek protokolünü onaylayarak uygulamaya koyacak ve Rum gemileri ve uçaklarının Türk limanlarına ve havaalanlarına gelmesini yasaklayan uygulamaya son verecektir.

– Bunun yanı sıra, Türkiye Kıbrıs Rum Yönetimi'nin uluslararası örgütlere üye olması üzerindeki vetosunu da kaldıracaktır.

8. Yunanistan

Yunanistan ve Ege sorunları konusunda da Türkiye'nin önüne iki somut talep ve dayatmayla çıkmıştır.

- Türkiye, ilk olarak, Ege sorunlarının Yunanistan'ın istediği çerçevede çözümü için Uluslararası Adalet Divanı'nın yargı yetkisini tanıyacaktır.
- Bunun yanı sıra, İlerleme Raporunda Türkiye'nin Ege'de Yunan karasularının 12 mile çıkarılmasını savaş sebebi sayacağına ilişkin siyaseti üzerinde özel olarak durulmuştur. Bu konuda Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı'nın Nisan 2005'de bu politikanın değişebileceği hakkındaki açıklamasına ve Dışişleri Bakanı'nın buna karşı olmadığına ilişkin beyanına atıf yapılarak, buna rağmen bu siyasetin değişmediği vurgulanmıştır. Avrupa Birliği Türkiye'nin 12 mili savaş sebebi sayma konusundaki bugüne kadar etkili olan caydırıcılık siyasetini değiştirmesini ilk defa gündeme getirmiştir. Bunun anlamı ve amacı da çok açıktır. Avrupa Birliği, Meclis Başkanı ile Dışişleri Bakanı'nın bu hayati konudaki devlet politikasına alenen aykırı sorumsuz beyanlarını dayanak yaparak, Türkiye'nin geri adım atmasını sağlamak ve böylece Yunanistan'ın karasularını 12 mile genişleterek Ege'yi bütünüyle bir Yunan gölü haline dönüştürmesinin zeminini hazırlamak istemektedir.

Avrupa Birliği Ermenistan konusuna değinmekten bu defa da kendisini alamamıştır. 2005 genişleme stratejisi belgesinde, Türkiye'nin AB'nin ortak dış politikasıyla uyumlu hale gelmesi bağlamında Ermenistan sınırının hala kapalı olduğu belirtilmiştir.

SONUÇ

AB, Katılım Ortaklığı Belgesiyle Türkiye'nin yerine getireceği öncelikli talepleri ve şartları ortaya koymuş ve bunları kısa ve orta vadeli uygulama takvimine bağlamıştır. Katılım Ortaklığı Belgesi, AB'nin Türkiye'den yapmasını istediği hususları genel ifadelerle ve ana başlıklar halinde sıralamıştır. Bunlardan ne kastedildiği ise İlerleme Raporunda çok ayrıntılı olarak belirlenmiştir.

Bu durumda AKP'nin İlerleme Raporu AB'nin gözlemlerini içeren bir belge olarak Türkiye'yi bağlamaz, biz Katılım Ortaklığı Belgesine bakarız demek hakkı ve imkanı yoktur. Bu noktada Türk milletini aldatmak artık mümkün değildir. Çünkü, Katılım Ortaklığı Belgesi'nin giriş bölümünde, Türkiye'nin İlerleme Raporunda belirtilen tüm konuların gereğini yerine getirmenin şart olduğu açık bir hüküm olarak yer almıştır.

Karşımıza çıkartılan bu talep ve dayatmaların, kendisine saygısı olan bir devlet tarafından kabulü mümkün değildir. Üstelik 9 Kasım belgeleri Türkiye için ikinci sınıf ortaklıkla sonuçlanacak çıkmaz bir sokağın yol haritasıdır. Bütün bu dayatmalar kabul edilse bile, Türkiye'ye biçilen konum AB'nin yörüngesinde bir taabiyet ilişkisidir. AB sürecinin bu ipotekler altında ilerlemesi esasen mümkün değildir. **İlişkilerin yeni bir tanıma kavuşturulması artık elzemdır.**

**2005 YILI İLERLEME RAPORU VE KATILIM ORTAKLIĞI BELGELERİNDE
SİYASİ KRİTERLER ÇERÇEVESİNDE TÜRKİYE HAKKINDA AB'NİN DEĞERLENDİRMELERİ***

SİYASİ KRİTERLER	İLERLEME KAYDEDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR/OLUMSUZ AB DEĞERLENDİRMELERİ
Demokrasi ve Hukukun Üstünlüğü	
Kamu Yönetimi	<ul style="list-style-type: none"> •Kapsamlı bir kamu yönetimi reformunun devam ettirilmesinin önünde özellikle merkezden kaynaklanan sorunlar bulunmaktadır. •2004 yılında TBMM tarafından kabul edilen Kamu Yönetimi Taslak Yasası Cumhurbaşkanı tarafından veto edilmiştir. Bu çerçeve yasa, merkez ve yerel yönetimler arasında yetki ve sorumlulukları yeniden dağıtmış, idari yapıların daha rasyonelleşmesini /modernleşmesini ve vatandaşlara karşı bu yapıların daha şeffaf ve cevap verebilir bir hale dönüştürmeyi öngörmüştür.
SİYASİ KRİTERLER	YAPILMASI GEREKEN HUSUSLAR/OLUMSUZ AB DEĞERLENDİRMELERİ
Demokrasi ve Hukukun Üstünlüğü	<ul style="list-style-type: none"> • Ordu üzerinde sivil kontrol uygulamalarının AB üye ülkeleri normları ile uyumlaştırılmasına devam edilmeli • Milli güvenlik stratejilerinin belirlenmesi ve uygulanmasında sivil otoritelerin asker üzerindeki denetleme işlevini tam olarak uygulanmasının AB üye devletler uygulamaları ile uyumlaştırılması •Ordunun bir ölçüde özerkliğinin korunmasına imkân veren bazı yasal ve kurumsal düzenlemeler halen mevcuttur. • Türk ordusunun görev ve sorumluluklarını tanımlayan ve Türk Silahlı Kuvvetlerine fazlasıyla geniş yetkiler tanıyan İç Hizmet Yasası değiştirilmedi • Silahlı Kuvvetler, halen, Türk siyasetinde son derece önemli bir etkiye sahip bulunmakta. MGS üyeleri ve eski silahlı kuvvetler mensuplarının düzenli olarak iç ve dış politika konularında belirleyici açıklamalar yapmaktadır.
Ordu - Sivil İlişkileri	

* Bu bölümde 2005 Yılı Türkiye İlerleme Raporu ve Katılım Ortaklığı belgesinde yer alan AB'nin olumlu ve olumsuz(beklenti) olarak tespitleri içinde dikkat çekici hususlar(bazılarına renkli vurgu yapılarak) yer almaktadır. Herhangi bir yorum veya değerlendirme ilave edilmemiştir. Bu bölümün hazırlanmasında diğer bazı kaynaklardan da yararlanılmıştır.

MİLLİYETÇİ HAREKET PARTİSİ-ARAŞTIRMA GELİŞTİRME MERKEZİ

SİYASİ KRİTERLER	OLUMLU AB DEĞERLENDİRMELERİ	İLERLEME KAYDEDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR/OLUMSUZ AB DEĞERLENDİRMELERİ
Demokrasi ve Hukukun Üstünlüğü		
Yargı Sistemi	<ul style="list-style-type: none"> • Mahkemeler hüküm verirken Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarına müracaat etmeye devam etmiştir. 2004'te mahkemeler 224 kararda AİHS'ye atıfta bulunmuştur.	<ul style="list-style-type: none"> • Yeni TCK'nin bazı maddelerinin ifade özgürlüğünü kısıtlayıcı şekilde yorumlanabilecek olması • Terörle ilgili suçlardan hüküm giymiş avukatların benzer suçlardan ötürü suçlanan kişileri savunma hakkının kısıtlanması • Eğitim-Sen davasında, Yargıtay Eğitim-Sen'e kapatma istemini reddeden mahkeme kararını bozarak tüzüğünde değişiklik yapmaması halinde AİHS'nin maddelerinde açık atıflarda bulunan alt mahkeme kararını bozma hükmüne vardı. (Anadilde eğitimin bir hak olduğuna tüzüğünde yer veren Eğitim-Sen hakkındaki kapatma davası, geçen haziranda gündeme gelmişti. Ankara Başsavcılığı, istemin Anayasa'daki resmi dilin Türkçe olduğunu belirleyen hükme aykırı olduğunu savunarak, kapatma istemişti)

SİYASİ KRİTERLER	İLERLEME KAYDEDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR/OLUMSUZ AB DEĞERLENDİRMELERİ
Demokrasi ve Hukukun Üstünlüğü	
Yolsuzlukla Mücadele	<ul style="list-style-type: none"> •Yasama dokunulmazlıklarının genişliği, Türk kamu hayatında yolsuzluğun azaltılması karşısında önemli bir problemdir.

MİLLİYETÇİ HAREKET PARTİSİ-ARAŞTIRMA GELİŞTİRME MERKEZİ

SİYASİ KRİTERLER	OLUMLU AB DEĞERLENDİRMELERİ	İLERLEME KAYDEDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR/OLUMSUZ AB DEĞERLENDİRMELERİ
Demokrasi ve Hukukun Üstünlüğü		
Uluslar arası İnsan Hakları Hukukuna Uyum	<p><u>Onaylanan Uluslar arası Sözleşmeler</u></p> <ul style="list-style-type: none"> •Türkiye'nin Ocak 2004'te imzaladığı ve Kasım 2005'te onayladığı Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 13 No'lu protokolüne uygun olarak idam cezası tüm durumlarda kaldırıldı •Türkiye Cumhuriyeti Anayasasınının 90. maddesinden hareketle Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarının uygulanması hususunda ilerleme kaydedildi.	<ul style="list-style-type: none"> • Ulusal Azınlıkların Korunmasına İlişkin Çerçeve Sözleşme halen imzalanmadı. • Son dönem Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarında, Türkiye'ye ilişkin iki ana problem ortaya çıkmaktadır: görülmekte olan davaların araştırılmasında Türk hükümetinin AIHM ile yeterli işbirliği yapmaması (AIHM 38. maddesine aykırı) ve Güneydoğu bölgesinde köye dönüş hakkının ihlali. • Öcalan ve Güneş'in yeniden yargılanmaması • Reform İzleme Grubu, İnsan Hakları Araştırma Komitesi, İnsan Hakları Başkanlığı gibi kurumlar önemli ilerlemeler kaydetse de, acilen bu kurumlar kurumsal olarak güçlendirilmeli ve kapasiteleri arttırılmalıdır. • İnsan Hakları Derneği ve Mazlum-Der bu kurumlarda – yukarıda bahsedilen kurumlarda-temsil edilmelidir. • Başbakanlığa bağlı İnsan Hakları Danışma Kurulu Ekim 2004'te yayınlanan azınlık hakları raporundan bu yana çalışmamaktadır.

MİLLİYETÇİ HAREKET PARTİSİ-ARAŞTIRMA GELİŞTİRME MERKEZİ

SİYASİ KRİTERLER	OLUMLU AB DEĞERLENDİRMELER	İLERLEME KAYDEDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR/OLUMSUZ AB DEĞERLENDİRMELERİ
Sivil ve Siyasi Haklar İfade Özgürlüğü	<ul style="list-style-type: none"> • Madde 305'te ifade edilen 'temel milli çıkarlara karşı işlenen suçlar' çıkartılmıştır.	<ul style="list-style-type: none"> • Yeni TCK'nın 301. maddesinde ifade edilen 'Türklüğü, Cumhuriyeti, Devletin kurum ve organlarını aşağılama' düşünce özgürlüğü kapsamında değildir. • TCK'nın 301. maddesi kapsamında; Orhan Pamuk, Hrant Dink ve Emin Karaca'nın aleyhinde açılan davalar ifade özgürlüğü açısından tehlike arz etmektedir. • Eylül 2005'te Bilgi Üniversitesi'nde yapılan İmparatorluğun Çöküş Döneminde Osmanlı Ermenileri Konferansı'nı engelleme girişimleri yaşanmıştır. <p><u>Basın Özgürlüğü</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • 'Halkı düşmanlığa tahrik'e yönelten Basın Yasası'nın 216. maddesini ihlalin 1-4 hapis cezası öngörmektedir.

SİYASİ KRİTERLER	İLERLEME KAYDEDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR/OLUMSUZ AB DEĞERLENDİRMELERİ
Sivil ve Siyasi Haklar İfade Özgürlüğü /devam)	<p><u>Radio-Televizyon alanında Özgürlükler</u></p> <ul style="list-style-type: none"> •Türkçeden başka dil ve lehçelerde radyo ve televizyon yayını yapılmasında kati zaman sınırları getirilmiştir. • Yerel yayın kuruluşları tarafından Türkçe'den başka dil ve lehçelerde radyo ve televizyon yayını yapma talebiyle RTÜK'e yaptığı 11 adet başvuru cevapsız bırakılmıştır (zımnı ret).

MİLLİYETÇİ HAREKET PARTİSİ-ARAŞTIRMA GELİŞTİRME MERKEZİ

SİYASİ KRİTERLER	İLERLEME KAYDEDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR/OLUMSUZ AB DEĞERLENDİRMELERİ
Sivil ve Siyasi Haklar Dernek Kurma Özgürlüğü	<ul style="list-style-type: none"> •Dernek Kurma özgürlüğünün önündeki Anayasanın yorumlanmasıyla ortaya çıkarılan engellerin kaldırılması (devletin bütünlüğü ve laikliğin yorumlanması) •Mart 2005'te, Dernekler Yasasının uygulama usullerini detaylandıran düzenleme ile ismi, hedefleri Türk Anayasasına aykırı olan derneklere sınırlamalar getirilmiştir. Özellikle, anayasa ve kanunlarla açıkça yasaklanan amaçları veya konusu suç teşkil eden fiilleri gerçekleştirmek amacıyla ve ya belirli bir kültürel ve ya dini bir kimliği geliştirmek amacıyla dernek kurulamaz. • Derneklerin yurtdışından aynı, nakdi yardım almasına getirilen kısıtlamalar mevcuttur. • Şubat 2004'te Diyarbakır'da kurulan Kürt Yazarlar Derneği, yürürlükteki Dernekler Kanunundaki ırk, etnik köken, din, mezhep veya herhangi bir azınlık grubuna mensup olma esasına göre bir dernek kurulmasını yasaklayan açık kısıtlamaya rağmen mümkün olmuştur. Ancak, önceden izin almadan Avrupa Komisyonu temsilcileri ile bir toplantı yaptığı gerekçesiyle derneğe karşı dava açılmış olup, dava hâlihazırda devam etmektedir. Derneğe öğretmenler, belediye görevlileri, öğrenciler, özel sektör işçi ve emeklileri de dâhil olmak üzere, çeşitli mesleklerden 49 Kürt yazar, şair ve çevirmen üyedir. • Kasım 2005'te, KAOS Gay ve Lezbiyen Kültürel Araştırma ve Dayanışma Derneği'nin adında ve tüzüğünde ahlaka aykırı bir durum bulunduğu iddiasıyla Ankara Valiliği derneğe kapatma davası açılması istemiyle başvuruda bulunmuştur. • Dernek ve vakıflar kendi tüzükleri ile uyumlu çalışma ve ya tüzüklerinin Anayasa'nın ilgili maddeleri ile çelişki içinde bulunmama zorunlulukları sebebiyle zorluklarla karşılaşmaya devam etmektedir. Bu bağlamda, Temmuz 2005'te, Kürt Demokrasi, Kültür ve Dayanışma Vakfı kendi tüzüğünde Kürtçe eğitim ve radyo/tv yayın yapılması ile ilgili ifade bulunmasından dolayı kapatıldı. • Bazı vakıfların AB hibelerinden yararlanması için başvurduğu proje konularının kendi tüzükleri ile bağdaşmaması sebebiyle, red edilmiştir.

MİLLİYETÇİ HAREKET PARTİSİ-ARAŞTIRMA GELİŞTİRME MERKEZİ

SİYASİ KRİTERLER	İLERLEME KAYDEDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR/OLUMSUZ AB DEĞERLENDİRMELERİ
İnsan Hakları ve Azınlıkların Korunması	<ul style="list-style-type: none"> • Dokunulmazlıkların sınırlandırılması • Yargısız cinayetlerle ilgili iddiaların sayısında artış bulunmaktadır ve bu durum özellikle Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde güvenlik durumunu kötüleştirmiştir (Mardin –Kızıltepe olayı)
İşkence ve Kötü Muamelenin Önlenmesi	

SİYASİ KRİTERLER	OLUMLU AB DEĞERLENDİRMELERİ	İLERLEME KAYDEDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR/OLUMSUZ AB DEĞERLENDİRMELERİ
Demokrasi ve Hukukun Üstünlüğü	<ul style="list-style-type: none"> • Aynı ay içerisinde, Danıştay Hıristiyanlık üzerine programlar yapan Shema adlı radyo'ya verilen 'uyarı cezasının iptali istemi'ni reddeden Ankara 7.İdare Mahkemesi'nin Karar'ını, bilirkişi incelemesi'nin eksik olduğu gerekçesiyle, ayrıca bir Kilisesi'nin, belediyeden; cami, mescid ve Kuran kurslarına sağladığı bedelsiz su talebini reddeden mahkeme kararı Danıştay tarafından eşitliğe aykırı olduğu gerekçesiyle bozuldu. • Camii dışında diğer ibadethanelerin açılması ve faaliyet gösterebilmesi için daha fazla çaba harcandı. Belek'te, içinde camii, kilise ve sinagog bulunan 'Dinler Bahçesi'nin açıldı. Diyarbakır Protestan Kilisesi ibadethane olarak kabul edildi. • Hıristiyan azınlıkların kaygılarını giderilmek üzere, din dersi kitapları yeniden yazılmıştır. 	<ul style="list-style-type: none"> • Derneklerin tabii olduğu hukuki çerçevede ilerleme kaydedilmiş olursa dahi, mevcut hukuki yapı halen dini toplulukların kendi dinlerini geliştirmek ve korumak amacıyla dernek kurarak tüzel kişilik kazanması hakkını tanımamaktadır • Dini cemaatlerle ilgili olarak, özellikle, tüzel kişiliğin olmayışı eğitim ve din adamı yetiştirme ile mülkiyet hakkından tam olarak yararlanma konularında kısıtlamalar bulunmaktadır. • Sünni olmayan; Alevi Müslüman topluluğu; ibadethanelerinin tanınması, ilgili devlet kurumlarında temsil ve zorunlu dini eğitim konularında zorluklarla karşılaşmaktadır. • Dini çoğulculuk için son derece kapsamlı ve bütün dini toplulukları gözetken bir hukuki yapı gerekmektedir. • Vakıflar Genel Müdürlüğü halen cemaat vakıflarını hukuken feshedebilir, mallarına el koyabilir ve varlık ve muhasebe kayıtlarına el koyabilir. • Bir grup cemaat vakıfları, Katolik ve Protestan toplulukları dahil olmak üzere, halen vakıf kurma yetkisi elde edememiştir. Dolayısıyla, tüzel kişilik elde etme, mülk edinme ve kullanma haklarından mahrumdurlar. • 1971 yılından bu yana kapalı bulunan Heybeliada Ruhban Okulu'nun yeniden açılması için gerekli adımlar atılmamıştır.
Din Özgürlüğü		

MİLLİYETÇİ HAREKET PARTİSİ-ARAŞTIRMA GELİŞTİRME MERKEZİ

SİYASİ KRİTERLER	İLERLEME KAYDEDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR/OLUMSUZ AB DEĞERLENDİRMELERİ
Demokrasi ve Hukukun Üstünlüğü	<ul style="list-style-type: none"> • Azınlık cemaatlerinin din adamı eğitimi yetiştirmesi konusundaki yasak devam etmektedir. Gayrimüslim dini topluluklar, bu nedenle varlıklarını şu andaki kuşaktan sonra sürdürme konusunda muhtemelen güçlüklerle karşılaşacaklardır. 1971'den bu yana kapalı olan Rum Ortodoks Ruhban Okulu (Heybeliada) hâlâ açılmamıştır. Vatandaşlık şartı, Türk olmayan din adamlarının Süryani veya Keldani kiliseleri gibi belirli kiliselerde çalışma imkânlarını kısıtlamaktadır. Ekümenik Patrik dinsel unvanının aleni olarak kullanılması hâlâ yasaktır ve bazı dini azınlık kiliselerinin başkanlarının seçilmesi, hâlâ sıkı şartlara bağlıdır. Türk olmayan Hıristiyan din adamları, vize, ikamet ve çalışma izinlerinin alınması ve yenilenmesi konusunda güçlüklerle karşılaşmaktadır. • Sünni olmayan Müslüman azınlıkların statüsünde hiç bir değişiklik olmamıştır. Aleviler, resmen dini bir topluluk olarak tanınmamaktadır. Aleviler, ibadethanelerini açarken genellikle güçlüklerle karşılaşmaktadırlar ve okullardaki zorunlu dini eğitim, Sünni olmayan kimlikleri tanımamaktadır. Aleviler, Diyanet İşleri Başkanlığı'nda resmi olarak temsil edilmemektedir. İbadethane açma noktasında sıkıntı yaşamaktadırlar çünkü 'cemevleri' ibadethane olarak kabul edilmemektedir.

MİLLİYETÇİ HAREKET PARTİSİ-ARAŞTIRMA GELİŞTİRME MERKEZİ

SIYASİ KRİTERLER	OLUMLU AB DEĞERLENDİRMELERİ	İLERLEME KAYDEDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR/OLUMSUZ AB DEĞERLENDİRMELERİ
Demokrasi ve Hukukun Üstünlüğü Azınlık Hakları, Kültürel Haklar ve Azınlıkların Korunması	<ul style="list-style-type: none"> Başbakan Erdoğan'ın, Ağustos 2005'te, bir grup Kürt aydını ile buluşması, Diyarbakır'ı ziyaret etmesi, 'Kürt Sorunu'nun demokratik yollar ile çözüm gereğini ifade etmesi raporda olumlu bir gelişme olarak değerlendirilmiştir.	<ul style="list-style-type: none"> Siyasi partilerin % 10'luk barajı geçmelerini şart koşan seçim sisteminde bir değişiklik olmamıştır. Türk makamlarına göre, 1923 Lozan Antlaşması uyarınca Türkiye'deki azınlıklar sadece gayrimüslim topluluklardan oluşmaktadır. Resmi makamlar tarafından genellikle Lozan Antlaşması çerçevesinde görülen azınlıklar Museviler, Ermeniler ve Rumlardır. Ancak, Türkiye'de, uluslar arası ve Avrupa standartları ışığında azınlık olarak değerlendirilebilecek başka topluluklar da vardır. Türkiye, Avrupa Konseyi Ulusal Azınlıkların Korunması Çerçeve Sözleşmesini ve Avrupa Bölgesel ve Azınlık Dilleri Şartını imzalamamıştır. Türkiye, kamu makamlarının ayrımcılık yapmasının genel olarak yasaklanmasına ilişkin Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 12. sayılı Protokolünü de onaylamamıştır. Musevi, Rum ve Ermeni okullarında çift müdürlük konusunda (bu okulların müdür yardımcısı, Milli Eğitim Bakanlığını temsil eden bir Müslüman'dır ve müdürden daha fazla yetkiye sahiptir) herhangi bir ilerleme sağlanamamıştır. Ayrıca, Rum azınlık öğretmenlerine, 2003'de yürürlüğe giren İş Kanununa aykırı olarak, Türk kökenli meslektaşlarının durumu ile çelişen biçimde, sadece bir okulda çalışma izni verilmektedir. Resmi makamlar tarafından genellikle Lozan Antlaşması kapsamında değerlendirilmeyen Süryaniler gibi gayrimüslim azınlıklara hâlâ okul açma izni verilmemektedir. Gökçeada'daki Rum asıllı azınlık, okullarının yeniden açılması konusunda ve adil ve şeffaf yöntemlere dayanmadığı ve mülklerin müsadere edilmesine yol açtığı bildirilen mevcut tapu sicili konusunda güçlüklerle karşılaşmıştır. Yunan vatandaşlarının taşınmaz mal veraseti konusunda, uygulamada sorunları bulunmaktadır. Gayrimüslim dini grupların kuruluşlarına hâlihazırda ait veya daha önceden ait olan tüm varlıkların yetkili makamlarca yapılan satış ve kamulaştırma işlemlerini kanunun çıkarılmasına kadar durdurun.

MİLLİYETÇİ HAREKET PARTİSİ-ARAŞTIRMA GELİŞTİRME MERKEZİ

SİYASİ KRİTERLER	İLERLEME KAYDEDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR/OLUMSUZ AB DEĞERLENDİRMELERİ
Demokrasi ve Hukukun Üstünlüğü	<u>Kültürel Haklar</u> <ul style="list-style-type: none"> • Kürtçe dâhil olmak üzere, Türkçe dışındaki dillerde radyo ve televizyon yayınları yapılmaya devam etmektedir fakat son derece ciddi kısıtlamalar bulunmaktadır.
Azınlık Hakları, Kültürel Haklar ve Azınlıkların Korunması	<ul style="list-style-type: none"> • TRT'nin Türkçe dışındaki farklı dil ve lehçelerde yaptığı yayınlar kapsam ve zaman açısından kısıtlıdır. 2004'te gerekli yasal düzenleme yapılmasına rağmen bu alanda yayın yapan herhangi bir ulusal özel kanal yoktur, bu yayınların yapılması için medya kuruluşlarının teşvik edilmesi • Kürtçe eğitimi, Kürtçe kurslarının Ağustos 2005'te kapanması sebebiyle ciddi bir gerilemeye uğramıştır. • İrkçilik ve Hoşgörüsüzlüğe karşı Avrupa Komisyonu raporu, Türk Anayasasının Türkçeden başka bir anadilde eğitim yapılmasını yasaklayan 42. maddesinin gözden geçirilmesini tavsiye etmiştir. Ayrıca, Türkçe konuşmayanların kamu hizmetlerine erişimi için kapsamlı önlemler alınmalıdır. • Yargı, Kürtçe kullanma hakkına ilişkin çelişkili kararlar vermektedir. • Siyasi partilerin Türkçe dışında diller kullanması konusunda halen kısıtlamalar bulunmaktadır. • Çoğunluğu Kürt olan Doğu ve Güneydoğu'da ilerleme kaydedilmemiştir. • Henüz bu bölgedeki sosyo-ekonomik ve siyasi sorunları ele almaya yönelik kapsamlı bir politika oluşturulmamışken, Ağustos 2005'te Başbakan Erdoğan'ın birkaç Kürt aydınla görüşmesi, Diyarbakır'ı ziyaret etmesi ve "Kürt sorunu" olarak tanımladığı konunun demokratik yollarla çözülmesi gerektiğini vurgulaması dikkate değerdir • 1999'dan beri aşamalı olarak iyileşme görülen bölgedeki güvenlik durumu, AB'nin terörist örgütler listesinde yer alan PKK şiddetinin yeniden başlaması ile daha istikrarsız bir hal almıştır. • OHAL durumunun kaldırılmış olmasına rağmen, Güneydoğu'daki bazı bölgelerde kontrol noktaları ve yol kapamalar gibi bir dizi güvenlik önlemi yeniden uygulamaya konulmuştur. Bu durum, bölge halkının yaşamlarını etkilemektedir. Bu zor şartlar altında, güvenlik güçlerinin aşırı / orantısız tepki göstermesinden endişe duyulmaktadır. • Yerlerinden edilmiş kişilerin köylerine dönüşlerini engelleyen en önemli nedenler; hükümet tarafından desteklenen köy korucuları sistemi, kara mayınları sorunu, temel altyapının bulunmaması ve sermaye ve iş imkânlarının olmamasıdır. Olağanüstü hal uygulandığı dönemde Güneydoğudaki çalışma koşullarının riskli olması gerekçesiyle Türkiye'nin Batısına gönderilmiş olan kamu görevlileri, henüz geri dönme imkânı bulamadıkları bildirilmektedir. İl valilerine verilen takdire dayalı yetkiler de köye dönüşlere ilişkin yasal ve idari hükümlerin uygulanmasında önemli bir rol oynamaktadır. Köy korucuları sistemi probleminin çözümüne dair herhangi bir girişimde bulunulmamıştır. • Türkiye'nin BM Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi'ne (ICCPR) azınlıkların hakları konusunda koyduğu çekince ve BM Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Sözleşmesi'ne (ICESCR) eğitim hakkı konusunda koyduğu çekince, endişelere neden olmaktadır. Bu çekinceler azınlık haklarının korunması konusunda daha fazla ilerleme kaydedilmesini engellemek amacıyla kullanılabilir.

2005 YILI İLERLEME RAPORU VE KATILIM ORTAKLIĞI BELGELERİ (SİYASİ KRİTERLER ÇERÇEVESİNDE DEĞERLENDİRME)

MİLLİYETÇİ HAREKET PARTİSİ-ARAŞTIRMA GELİŞTİRME MERKEZİ

SİYASİ KRİTERLER	İLERLEME KAYDEDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR/OLUMSUZ AB DEĞERLENDİRMELERİ
Bölgesel Konular	
Kıbrıs	<ul style="list-style-type: none"> •Kıbrıs Cumhuriyetini de içine alan tüm AB Üyesi Ülkeler ile Türkiye arasındaki karşılıklı ilişkilerin normalleştirilmesine yönelik adımlar atın. •AB'nin, 21 Eylül'de, Türkiye'nin Kıbrıs Deklarasyonu'nun tek taraflı olduğunu, Protokol'ün bir parçası olmadığını ve Türkiye'nin Protokol'ün imzalanmasından doğan yükümlülüklerine herhangi bir hukuki etkisi olmayacağını belirten karşı bir deklarasyonu kabul etti. • AB Deklarasyonu, bütün üye ülkelerin tanınmasının üyeliğin zorunlu bir unsuru olduğu belirtildi. • Türkiye, bazı uluslar arası organizasyonlarda ve Wassenaar Çift Kullanımlık Malzeme ve Teknolojilerin İhracatı Rejimi Antlaşması dahil Kıbrıs'ın üyeliğini veto etmeye devam etmektedir. •Türkiye, Malta ve Kıbrıs'ın AB-NATO Stratejik İşbirliği'ne katılımını veto etmektedir. •Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin Kıbrıs-Türkiye kararında insan hakları ve azınlıkların korunması hususlarına yapılan atıflar • Ankara Anlaşmasının Kıbrıs'ı da içine alan 10 yeni AB Üyesi Ülke'yi kapsayan Protokolünü tam olarak uygulayın. •Türkiye ile Kıbrıs Rum kesimi arasında malların serbest dolaşımının sağlanması için Türkiye liman ve havaalanlarının bu ülkenin taşıtlarına açılması • Kıbrıs Havayolları ve diğer taşımacılık şirketlerinin Türk hava sahasını kullanımı ile ilgili getirilen kısıtlamaların ve Türk-Kıbrıs Havacılık yetkilileri arasındaki iletişime getirilen sınırlamaların tekrar gözden geçirilmesi

MİLLİYETÇİ HAREKET PARTİSİ-ARAŞTIRMA GELİŞTİRME MERKEZİ

SİYASİ KRİTERLER	OLUMLU AB DEĞERLENDİRMELERİ	İLERLEME KAYDEDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR/OLUMSUZ AB DEĞERLENDİRMELERİ
Bölgesel Konular	<ul style="list-style-type: none"> Nisan 2005'te, TBMM Başkanı'nın "Ege'de 12 mille ilgili 'casus belli' (savaş nedeni) kararını artık ortadan kaldırmak gerektiğine dair açıklamada bulunması.	<ul style="list-style-type: none"> BM Kuruluş Dokümanı'na uyumlu biçimde, ihtilafların barışçıl yollarla çözülmesi prensibine uygun olarak sınır ihtilaflarının çözümüne yönelik çabaları devam ettirilmesi. Bu husus, gerekli olması durumunda Uluslararası Adalet Divanı'nın yargılama hakkını da içermektedir. Ermenistan ile ilişkilerin geliştirilmesi yönündeki resmi çabaların devam etmesi ve sınırının açılmasına ilişkin gerekli düzenlemelerin yapılması Sınırlararası su işbirliklerinin geliştirilmesine yönelik adımlar atın. Bu husus AB'nin taraf olduğu uluslararası konvansiyonlar ve Su Çerçeve Direktifi ile uyumlu olmak durumundadır.
Sınır Sorunlarının Barışçı Yollardan Halli		

SİYASİ KRİTERLER	İLERLEME KAYDEDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR/OLUMSUZ AB DEĞERLENDİRMELERİ
Uluslar arası ilişkiler	<ul style="list-style-type: none"> Üçüncü Ülkelere yönelik politikalarınızı ve Uluslararası Organizasyonlar içindeki pozisyonlarınızı AB ve Üye Ülkelerin politika ve pozisyonları ile aşamalı olarak uyumlaştırın.
Dış ilişkiler ve dış, savunma ve güvenlik politikaları	